

Laidiens: 30.11.2017., Nr. 237

Oficiālās publikācijas Nr.: 2017/237.2

Ministru kabineta noteikumi Nr. 677

Rīgā 2017. gada 14. novembrī (prot. Nr. 57 12. §)

Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma normu piemērošanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 4. panta otrās daļas 2. punkta "e" apakšpunktu, 8. panta vienpadsmitās daļas 4. punktu, 16. panta trešo daļu, 17. panta astoņpadsmito daļu, 20. panta 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11. un 13. punktu

1. Noteikumi nosaka Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā (turpmāk – likums) noteikto normu piemērošanas kārtību attiecīgiem nodokļa maksātājiem konkrētos gadījumos, paredzot:

1.1. likumā lietoto terminu piemērošanu uzņēmumu ienākuma nodokļa aprēķināšanai;

1.2. ar nodokli apliekamās bāzes noteikšanas kārtību, ņemot vērā dažādos apstākļus, likumā minētos ierobežojumus un citus nosacījumus, kuri konkrētā situācijā ietekmē nodokļa bāzes apmēru;

1.3. īpašus nosacījumus ar nodokli apliekamā objekta noteikšanai iekšzemes uzņēmumiem un nerezidentu pastāvīgajām pārstāvniecībām, ja tās veic darījumus ar personām, kuras atrodas, ir izveidotas vai nodibinātas zemu nodokļu vai beznodokļu valstīs vai teritorijās;

1.4. procedūras to maksājumu atbrīvošanai no nodokļa ieturēšanas, kurus Latvijas iekšzemes uzņēmums vai nerezidenta pastāvīgā pārstāvniecība (turpmāk – pastāvīgā pārstāvniecība) izmaksā personai, kura atrodas, ir izveidota vai nodibināta zemu nodokļu vai beznodokļu valstīs vai teritorijās;

1.5. darījuma tirgus cenas (vērtības) noteikšanai izmantojamās metodes un kārtību, ja darījums noticis starp saistītām personām;

1.6. likuma normu praktiskās piemērošanas ilustrācijai nepieciešamos piemērus;

1.7. nodokļa piemērošanas kārtību nodokļa maksātāja reorganizācijas gadījumā;

1.8. kārtību, kādā iesniedzams pārskats par nerezidenta gūto ienākumu Latvijā, un pārskata veidlapu;

1.9. kārtību, kādā nodokļa maksātājs sniedz Valsts ieņēmumu dienestam (turpmāk – dienests) informāciju par nerezidentiem izmaksātajām summām, kā arī par ieturēto nodokli;

1.10. kārtību, kādā sniedzama informācija par ieguldījumu fondu un alternatīvo ieguldījumu fondu saņemtajām dividendēm vai dividendēm pielīdzinātu ienākumu, par kuru ir tiesības samazināt ieguldītāja ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo bāzi;

1.11. kārtību, kādā kredītiestāde ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamajā bāzē neietver aizdevumus, kurus tā izsniedz, pamatojoties uz vispārējiem kredītēšanas nosacījumiem, vai kuri izriet no kredītiestāžu darbību regulējošiem normatīvajiem aktiem.

2. Likumā lietotie termini atbilst arī citos likumos lietotajiem terminiem, tai skaitā Komerclikumā lietotajiem terminiem, ja tie nav pretrunā ar likumu.

3. Likumā lietotais termins "saistīta persona" atbilst likumā "Par nodokļiem un nodevām" lietotajam terminam.

4. Piemērojot likuma 1. panta divdesmit otro daļu, autortiesību un blakustiesību objektus un subjektus nosaka atbilstoši Autortiesību likumam, kā arī ievēro divpusējos starptautiskos līgumus par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu attiecībā uz ienākuma un kapitāla nodokļiem (turpmāk – nodokļu konvencija). Ja saņemts maksājums par paša materializētā darba izmantošanu, kuru aizsargā autortiesības, to neuzskata par maksājumu par autortiesību izmantošanu vai tiesībām izmantot autortiesības uz šo darbu.

5. Likuma izpratnē kopējā darba ņēmējiem aprēķinātā bruto darba samaksā, no kuras veiktas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (turpmāk – bruto darba samaksa), iekļauj pamatalgu, samaksu par nostrādāto laiku (tai skaitā par virsstundām) vai veikto darba apjomu, regulāras un neregulāras piemaksas, prēmijas un citus labumus, samaksu par atvaļinājumu, darbnespējas lapu A apmaksu, samaksu par darbu svētku dienās un citās dienās, kā arī to atlīdzības daļu, par kuru tiek aprēķināts solidaritātes nodoklis. Bruto darba samaksā tiek iekļauta arī atlīdzība darbiniekam, kurš nosūtīts darbā uz citu valsti (izņemot uz nodokļa maksātāja pastāvīgo pārstāvniecību ārvalstīs), ja iedzīvotāju ienākuma nodoklis un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas tiek veiktas Latvijā, kā arī atlīdzība darbiniekam – nerezidentam, arī tad, ja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas tiek veiktas tā rezidences valstī un iedzīvotāju ienākuma nodoklis tiek maksāts Latvijā. Bruto darba samaksā netiek iekļauta darba devēja veiktā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu daļa.

6. Likuma 3. pantā noteikto nodokļa likmi piemēro ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamajai bāzei (bruto vērtībā), kuru nosaka, taksācijas periodā summējot ar nodokli apliekamos objektus (piemēram – izmaksātās dividendes) un kopsummu (neto vērtībā) dalot ar koeficientu 0,8 (saskaņā ar likuma 4. panta deviņto daļu) (nodokļa bāzes noteikšanas piemērs – šo noteikumu 1. pielikuma 1. punktā).

7. Likuma 4. panta otrās daļas 2. punkta "e" apakšpunktā noteikto ar nodokli apliekamo objektu, kuru veido darījuma cenas un tirgus vērtības starpība, aprēķina:

7.1. veicot šo noteikumu 10. punktā minēto funkcionālo analīzi;

7.2. piemērojot šo noteikumu 13., 14., 15., 16. un 17. punktā minētās metodes;

7.3. veicot šo noteikumu 11. un 12. punktā minēto salīdzināmības analīzi.

8. Šo noteikumu 13., 14., 15., 16. un 17. punktā minēto darījuma tirgus vērtības vai preces (produkta, pakalpojuma, nemateriālā īpašuma un cita darījuma objekta) tirgus cenas noteikšanas metodi izvēlas atkarībā no:

8.1. kontrolētā darījuma ekonomiskās būtības, kas tiek noteikta, veicot funkcionālo analīzi atbilstoši šo noteikumu 10. punktam;

8.2. ticamas informācijas pieejamības (sevišķi attiecībā uz nesaistītu pušu darījumiem vai nesaistītu personu finanšu rādītājiem), kas ir nepieciešama, piemērojot izvēlēto metodi;

8.3. salīdzināmības pakāpes starp kontrolēto darījumu un nekontrolēto darījumu vai nesaistītu personu finanšu rādītājiem, iekļaujot izdarīto salīdzināmības korekciju būtisku atšķirību (ja tādas ir) izslēgšanai starp tiem.

9. Darījumu cenu (vērtību), kāda būtu, ja darījums notiktu starp nesaistītām personām, nosaka, piemērojot vienu no šo noteikumu 13., 14., 15., 16. un 17. punktā minētajām metodēm vai šo noteikumu 13., 14., 15., 16. un 17. punktā minēto metožu ietvaros piemērojot darījuma ekonomiskās analīzes tehniku (piemēram, diskontētās naudas plūsmas tehniku salīdzināmo nekontrolēto cenu metodes ietvaros), ja to var piemērot saskaņā ar saistītas personas rezidences valsts ārējiem normatīvajiem aktiem.

10. Funkcionālās analīzes ietvaros nosaka saistīto personu darījumā vai komerciālajās vai finanšu attiecībās pastāvošās izpildītās funkcijas, uzņemtos un kontrolētos riskus, izmantotos aktīvus un citus darījumu vai komerciālās vai finanšu attiecības ietekmējošus faktorus.

11. Piemērojot preču (produktu, pakalpojumu) tirgus cenas vai darījuma vērtības noteikšanas metodes, lai noteiktu salīdzināmus darījumus vai salīdzināmus saimnieciskās darbības veicējus un lai noteiktu ienākumus, kurus nodokļa maksātājs būtu saņēmis, vai izdevumus, kuri nodokļa maksātājam nebūtu radušies, nosaka:

11.1. saistītas personas darījumā vai darījumu virknē, komerciālajās vai finanšu attiecībās veikto funkciju un ar tām saistīto uzņemto un kontrolēto risku un izmantoto aktīvu salīdzināmību ar attiecīgajā komercdarbības nozarē un līdzīgā ģeogrāfiskajā tirgū esošā neatkarīgā saimnieciskās darbības veicēja līdzīgos darījumos veiktajām funkcijām un ar tām saistītajiem riskiem un izmantotajiem aktīviem, kā arī nosaka citu darījumu cenu (vērtību) ietekmējošu faktoru salīdzināmību;

11.2. darījuma priekšmeta salīdzināmību, tas ir, saistītas personas pirkto vai pārdoto preču (produktu) vai sniegto vai saņemto pakalpojumu salīdzināmību ar nesaistītu komersantu attiecīgo darījumu priekšmetu (pirkto vai pārdoto preču (produktu) vai sniegto vai saņemto pakalpojumu), kā arī citu darījuma cenu (vērtību) ietekmējošu faktoru salīdzināmību.

12. Piemērojot kādu no šo noteikumu 13., 14., 15., 16. vai 17. punktā minētajām darījuma tirgus vērtības vai preces (produkta, pakalpojuma) tirgus cenas noteikšanas metodēm:

12.1. salīdzināmās pamatfunkcijas ir produkta ražošana, izpēte un attīstība, preču tirdzniecība un izplatīšana, reklāma, mārketinga un finansēšanas nodrošināšana, kā arī citas funkcijas;

12.2. salīdzināmie riski atkarībā no veiktajām funkcijām var būt tirgus riski, kreditoru un debitoru riski, zaudējumu riski, kas saistīti ar preču krājumu uzglabāšanu, valūtas svārstību riski un zaudējumu riski, kas saistīti ar ražošanas iekārtu nolietošanas vai neveiksmīgu ieguldījumu konkrētā produkta pētniecības un attīstības projektā, apdrošināšanas un garantiju riski, kā arī citi riski;

12.3. par salīdzināmu nekontrolēto darījumu vai par salīdzināmu nesaistītu personu izvēlas, ja ir spēkā vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

12.3.1. salīdzinātais darījums vai salīdzinātā nesaistītā persona ir salīdzināma ar kontrolēto darījumu vai saistīto personu, un atšķirības (ja tādas ir) starp salīdzinātajiem darījumiem vai starp salīdzinātajiem komersantiem būtiski neietekmē cenu neierobežotas konkurences apstākļos;

12.3.2. var veikt matemātiskus aprēķinus un pieņemami precīzas finanšu datu korekcijas, lai izslēgtu šādu salīdzinātajos darījumos vai salīdzinātajās personās konstatēto atšķirību būtisku ietekmi uz salīdzināmību.

13. Salīdzināmo nekontrolēto cenu metode:

13.1. metodes būtība – metode, kuras ietvaros salīdzina saistītu personu savstarpēji veiktajā darījumā piemēroto cenu ar saistītas personas un ar to nesaistītas personas veikta salīdzināma darījuma cenu vai ar citu nesaistītu personu veikta salīdzināma darījuma cenu, vai, ja tas ir pietiekami salīdzināmi, ar apkopotu publiski pieejamu

informāciju par salīdzināmu nesaistītu personu veiktu darījumu cenām un citiem cenu ietekmējošiem faktoriem salīdzināmos apstākļos (salīdzināmo nekontrolēto cenu metodes piemērs – šo noteikumu 2. pielikuma 1. punktā);

13.2. metodi piemēro, ja tiek veikti darījumi ar precēm vai pakalpojumiem, kuru cenas ir salīdzināmas ar nesaistītu personu veiktu darījumu cenām, vai ja ir iespējams veikt pietiekami precīzas korekcijas, lai izslēgtu darījumu atšķirību būtisku ietekmi uz darījuma vērtību vai preces, produkta vai pakalpojuma cenu.

14. Tālākpārdošanas cenu metode:

14.1. metodes būtība – metode pamatojas uz cenu, par kādu preces (produktus), kas iegādātas no saistītas personas (uzņēmuma), tiek pārdotas tālāk nesaistītai personai. Minēto cenu samazina par bruto peļņu, no kuras tālākpārdevējam būtu jāsedz pārdošanas un administrācijas izmaksas, gūstot atbilstošu peļņu vai peļņas normu, ņemot vērā darījuma nodrošināšanai veiktās funkcijas, ar tām saistītos riskus, izmantotos aktīvus un citus darījuma vērtību ietekmējošus faktorus. Tas, kas paliek pāri pēc bruto peļņas atņemšanas un citām nepieciešamajām izmaksu korekcijām, kas izdarītas atbilstoši šo noteikumu 12.3.1. un 12.3.2. apakšpunktam, ir uzskatāms par darījuma tirgus vērtību (vai preces, produkta tirgus cenu) (tālākpārdošanas cenu metodes piemērs – šo noteikumu 2. pielikuma 2. punktā);

14.2. metodi piemēro tālākpārdevēja preču iegādes darījumiem, ja tālākpārdevējs pārdod precī tālāk nesaistītai personai, ievērojami nepalielinot preces vērtību un saglabājot tās identitāti.

15. Izmaksu pieskaitīšanas metode:

15.1. metodes būtība – metode, ar kuru darījuma tirgus cena tiek noteikta pārdevēja pārdotās produkcijas vai pakalpojuma sniedzēja sniegto pakalpojumu tiešajām un netiešajām izmaksām, kas saistītas ar produkta pārdošanu vai pakalpojuma sniegšanu saistītai personai, pieskaitot atbilstošu izmaksu uzcenojumu, kādu pārdevējs piemērotu salīdzināmā darījumā ar nesaistītu personu, ņemot vērā darījuma nodrošināšanai veiktās funkcijas, ar tām saistītos riskus, izmantotos aktīvus un citus darījuma cenu ietekmējošus faktorus (izmaksu pieskaitīšanas metodes piemērs šo noteikumu 2. pielikuma 3. punktā);

15.2. metodi piemēro preču (produktu) pārdevēja (ražotāja) vai pakalpojumu sniedzēja darījumiem, ja attiecīgajos darījumu priekšmetos nav ieguldīts nozīmīgs un unikāls nemateriālais īpašums.

16. Darījumu tīrās peļņas metode:

16.1. metodes būtība – metode, kurā darījumu vērtība (preces, produkta vai pakalpojuma cena) tiek noteikta, izvērtējot tīro peļņu pret atbilstošu bāzi (piemēram, izmaksām, ieņēmumiem, aktīviem vai citu atbilstošu bāzi), ņemot vērā darījuma nodrošināšanai veiktās funkcijas, ar tām saistītos riskus, izmantotos aktīvus un citus darījumu vērtību vai preces cenu ietekmējošus faktorus (darījumu tīrās peļņas metodes piemērs – šo noteikumu 2. pielikuma 4. punktā);

16.2. metodi piemēro līdzīgi kā tālākpārdošanas cenu metodi vai izmaksu pieskaitīšanas metodi (šo noteikumu 14. un 15. punktā minētajos gadījumos), ja kontrolētā darījuma tiešo un netiešo izmaksu uzcenojumu vai bruto peļņas normas salīdzināšana ar nesaistītu personu attiecīgajiem finanšu rādītājiem nesniedz pietiekami ticamu un ar darījuma cenu (vērtību) ietekmējošiem faktoriem (šo noteikumu 11. un 12. punkts) pamatotu rezultātu.

17. Peļņas sadalīšanas metode:

17.1. metodes būtība – metode, kuru izmanto, ja saistītas personas veic savstarpēji saistītus darījumus vai piedalās secīgos darījumos preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas cikla ietvaros un šos darījumus nevar novērtēt atsevišķi. Piemērojot šo metodi, vispirms nosaka saistītu personu savstarpēji veikto darījumu rezultātā gūto kopējo

peļņu. Pēc darījuma funkcionālās analīzes, izvērtējot katras darījumā iesaistītās personas veiktās funkcijas, ar tām saistītos riskus, izmantotos aktīvus un citus darījumu cenu ietekmējošus faktorus, peļņa starp tiem tiek sadalīta atbilstoši tādām ekonomiski pamatotām peļņas sadalījuma, par kādu būtu vienojušās nesaistītās personas (peļņas sadalīšanas metodes piemērs – šo noteikumu 2. pielikuma 5. punktā);

17.2. metodi piemēro savstarpēji atkarīgiem darījumiem, ja nevar konstatēt nesaistītu personu salīdzināmus darījumus, kā arī darījumiem, kuros iesaistītas vairākas saistītas personas ar nemateriālā īpašuma iesaistišanu vai bez tās.

18. Lai precīzāk noteiktu preces (produkcijas, pakalpojuma) tirgus cenu (vērtību) vai darījuma tirgus cenu (vērtību), šo noteikumu 13., 14., 15., 16. un 17. punktā minētās darījuma tirgus cenas (vērtības) (preces (produkta), pakalpojuma, nemateriālā īpašuma un cita darījuma priekšmeta tirgus cenas (vērtības)) noteikšanas metodes var kombinēt.

19. Ja tas nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajām nodokļa maksātāja un nodokļu administrācijas tiesībām un pienākumiem, kā palīgavotu var izmantot Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dokumentu "Transfertcenu noteikšanas vadlīnijas daudz nacionāliem komersantiem un nodokļu administrācijām", lai:

19.1. piemērotu šo noteikumu 9., 13., 14., 15., 16. un 17. punktā minētās darījuma tirgus cenas (vērtības) (preces (produkta), pakalpojuma, nemateriālā īpašuma un cita darījuma priekšmeta tirgus cenas (vērtības)) noteikšanas un ekonomiskās analīzes tehnikas, veiktu šo noteikumu 18. punktā minētās darbības un izprastu minēto metožu un tehnikas piemērus;

19.2. veiktu funkcionālo analīzi un salīdzināmības analīzi saskaņā ar šo noteikumu 8., 9., 10., 11. un 12. punktu;

19.3. veicinātu sadarbību starp nodokļa maksātāju un nodokļu administrāciju un novērstu nodokļu dubulto uzlikšanu;

19.4. pamatotu specifisku kontrolēto darījumu (pakalpojumi, izmaksu ieguldījumu vienošanās, nemateriālā īpašuma darījumi, restrukturizācija) vai komerciālo vai finanšu attiecību ekonomisko būtību un to dokumentēšanu.

20. Piemērojot likuma 4. panta otrās daļas 2. punkta "g" apakšpunktu un astoto daļu, nerezidenta pastāvīgā pārstāvniecība, kura izbeidz savu darbību Latvijā, ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamajā bāzē ietver visu aktīvu vērtību, no kuras atskaita to aktīvu atlikušo uzskaites vērtību, kuru pastāvīgajai pārstāvniecībai tās saimnieciskās darbības nodrošināšanai bija nodevis galvenais uzņēmums. Minētā norma nav piemērojama, ja nerezidents, kura pastāvīgā pārstāvniecība tā ir, veicis reorganizāciju un ir izpildīti likuma 18. pantā noteiktie nosacījumi.

21. Piemērojot likuma 4. panta divpadsmito daļu, nerezidenta pastāvīgā pārstāvniecība ar tās darbību saistītos ieņēmumus un izdevumus un attiecīgi aktīvus un pasīvus uzņēmumu ienākuma nodokļa vajadzībām uzskaita nodalīti no nerezidenta, kura pastāvīgā pārstāvniecība tā ir.

22. Sagatavojot peļņas vai zaudējumu aprēķinu uzņēmumu ienākuma nodokļa aprēķināšanas vajadzībām, pastāvīgās pārstāvniecības peļņu samazina arī par nerezidenta, kura pastāvīgā pārstāvniecība tā ir, darījumos ar citām personām, rezidenti vai nerezidenti faktiski izmaksāto izdevumu vai izdevumu daļas summu, kas ir tieši saistīta ar pastāvīgās pārstāvniecības saimniecisko darbību. Peļņu var samazināt tikai tad, ja minētie izdevumi ir apstiprināti ar attaisnojuma dokumentiem rakstiskā (papīra vai elektroniskā) formā, un tikai tādā apmērā, kādā minētie izdevumi ir attiecināmi uz pastāvīgās pārstāvniecības saimniecisko darbību.

23. Par ienākumiem, kas taksācijas periodā izņemti no nerezidenta pastāvīgās pārstāvniecības Latvijā, uzskatāmi: